

חלקי בעמלי

הדפס
וקח
הביתה
לשבת



פרשת תצווה / ט' אדר א' תשפ"ב / 10.02.2022

דבר העורך

לא בכל שבוע נופל לידיהם של המשגיחים מוסר השכל מוחשי כל כך, הנה, "עין רואה ואוזן שומעת", יש שם NSO משוכלל למעלה. "כל מעשיך בספר נכתבים", שם זה לא מנדלבלט ואלשיך, זה הקב"ה בכבודו ובעצמו. שמעתי גם משגיח שהרוויח פעמיים, הוא התקשה בעבר להסביר מה טעם יש בקיומם של הסמארטפונים, הרי "כל מה שבראו הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו" ומה כבוד שמים יש בהם? וממילא, מתורצת קושיא אחת בחברתה, המכשירים הללו הומצאו רק כדי להמחיש את העניין של 'עין רואה וק"ל. אבל אפשר לומר תירוץ נוסף לשאלת המשגיח, מכשירי הסמארטפון (הכשרים, כמובן) יכולים לשמש ככלי חיובי, כלי שמסייע לבניית הקהילה, לגיבוש החברים, לסיכום על שיעורים, להעלאת שאלות בלימוד וללימוד באמצעות הזום. הכול לפי המשתמש והשימוש. מהפכת ייסוד הקהילות לבוגרי הישיבות העמלים לפרנסתם המתרחשת בימים אלה, אינה באה לפסול או לסנן, אדרבה, היא באה לחבר ולאחד. יש לך סמארטפון? תשתמש בו כמו שצריך! הצטרף לקבוצה הקהילתית ותהנה מכל העולמות.

שלכם
אבי גרינצייג



הדלקת נרות שבת פרשת תצווה

יציאה	כניסה	
17:59	16:42	ירושלים
18:01	17:03	בני ברק
17:59	16:52	חיפה
18:01	17:05	באר שבע

יהי חלקי עמהם

הרה"ג ברוך צבי גרינבוים שליט"א

אמא, איפה אבא? לומד!

אבא לומד עכשיו!

בטור זה ברצוני לעמוד על סיבה נוספת, המקשה על חברים רבים לקבוע עיתים לתורה בקביעות. הסיבה הזו היא הקושי הטכני לעזוב את הבית בשעות הערב - בתום יום עבודה ארוך ומתיש. זה לא רק הקושי הפיזי 'לקום מהספה', אלא גם הקושי הרגשי לעזוב בערב את האשה והילדים 'שלא ראו את אבא כל היום'. ואכן, זה קושי שאי אפשר להתעלם ממנו.

כדי לפתור את הקושי הזה אנו צריכים לשקול תועלת מול הפסד. נכון, הימצאותו בבית בשעות הערב של בעל מסייע ואב תומך, תורמת ליציבותה הרגשית של המשפחה על שלל צרכיה, אבל זמן איכות של ראש המשפחה בלימוד תורה קבוצתי, עם מגיד שיעור יעיל ומאיר פנים - יכול לסייע למשפחה כולה הרבה יותר. המיילים הבאות מכוונות בעיקר לנשות חברינו העמלים. אין זה סוד שהיציאה היום יומית לעבודה במרחב הכללי-החילוני, טומנת לכל אחד מאתנו אתגרים רוחניים מורכבים. החברה מסבינו היא מתירנית בכל קוד התנהגותי מתבקש. הם מתלבשים אחרת... הם מדברים אחרת... הם מתנהגים אחרת... והם חושבים אחרת. מה יכול לשמור על מוסריותו ורוחניותו של בעלך המוקף שעות רבות מהיום עם חברה מתירנית? מה יכול לתת לך ביטחון גדול יותר שהבעל שלך עומד גם במרחב הכללי בפרמטרים התורניים הנדרשים?

תוכנית הביטוח היחידה לבעל יותר ערכי ורוחני, שיהיה בעל טוב והגון יותר ואב מסור יותר למשפחתו - היא לימוד תורה איכותי ומהנה, שיהיה לימוד קבוע ויום יומי. לתורה יש כח אדיר לגרום לראש להיות נקי יותר, לנפש להיות עדינה יותר, וללב להיות יהודי יותר.

השמירה על זמן הלימוד הזה צריכה להיות אינטרס עליון של הרעייה והאם להתפתחות הערכית של בעלה בכל תחום. נשים רבות של חברנו העובדים מתארות את השינוי וההתקדמות הערכית של בעליהן, בסוף כל יום שבו הצליח הבעל לעמוד בקביעות היומית. רק תמיכה מאסיבית (נעימה ולא לוחצת...) בעזיבתו היום יומית של הבעל את הבית לטובת הקביעות היומית, תקל על בעלים רבים לממש את הדבר המבטיח ביותר של חיים יהודיים שמחים ומאושרים.

זאת ועוד: אין כמו הדוגמא האישית כדי להעביר מסרים חינוכיים לילדים. אם לשאלתו של ילד בסוף היום: 'אמא, איפוא אבא?' היא תוכל להשיב: 'אבא הלך ללימוד תורה', זו תהיה העזרה והתמיכה הגדולה ביותר לבית - שיכול להגיש כל בעל מסור ואב תומך למשפחתו...

בשנים האחרונות קיימת תופעה ברוכה במסגרתה נפתחו ברחבי הארץ מסגרות של כוללים ייחודיים בשעות הבוקר והערב, ושיעורי תורה רבים המיועדים לציבור היקר של בוגרי הישיבות שיצאו אל עמל החיים.

משיחות רבות עם ראשי המסגרות הנפלאות הללו, ועם ראשי הקהילות השונות של בוגרי הישיבות - מתבררת עובדה מצערת. למרות מספרם הגדל והולך של בוגרי הישיבות באוכלוסייה החרדית, מספרם של המשתתפים הקבועים בכל מסגרות הלימוד השונות - רחוק מלהשביע את חזונו של מייסדי הכוללים והשיעורים. רבים מאוד מקהל היעד פשוט אינם מגיעים ללמוד. נכון הדבר שרבים וטובים קובעים עיתים לתורה והם לומדים לבד או עם חברות, אך עדיין עובדה קיימת היא שרבים לא מוצאים את הזמן או את הכח לקבוע עיתים לתורה בצורה קבועה.

מה יכולות להיות הסיבות לכך? בגיליון הקודם הצביע הרב ברוך לב על סיבה אחת המקשה על חברים רבים לקבוע עיתים לתורה, סיבה שנטועה אי שם בהיסטוריה המוקדמת של חלק מהחברים בצעירותם - עם נושא לימוד התורה. רבים הם החברים שהיחס שלהם הפנימי ללימוד הוא מורכב מאוד, שלא לומר 'מסובך'...

כתבנו ונחזור על הטיעון בקצרה, שהסיבה לכך נעוצה בעובדה המצערת כי בצעירותם הם לא למדו נכון - כי כנראה לא לימדו אותם איך ללמוד נכון. ברור מאליו כשנערים ובחורים צעירים לא לומדים נכון - הם מאבדים מהר מאוד את הטעם בלימוד, הם מרגישים שהלימוד מעיק עליהם ולא גורם להם סיפוק.

לאחר כמה שנים של חוסר מוטיבציה לימודית במוסדות הלימוד השונים שהם היו בהם, נקבעה אצל חלק מחברנו התודעה המוטעית, שהלימוד הוא לא בשבילם, והם החליטו לעצמם 'כי הם לא בנויים ללימוד'. גם כעבור שנים ארוכות, לאחר שהקימו משפחה לתפארת, תודעה מוטעית זו לא מצליחה להשתנות אצלם, ומכאן נובע הקושי הפנימי של רבים להתאמץ ולקבוע עיתים לתורה.

על כולנו לדעת שמגיע גיל והאחריות מחייבת כל בוגר ישיבה - שיחסיו עם מצוות תלמוד תורה טעונים ומורכבים - לעצור ולבדוק מחדש, בכנות ובישר פנימי, ממה נובעת הרתיעה והקושי שלו מלימוד. בהתייעצות נכונה עם רבנים ומדריכי למידה מנוסים, יכולה להשתנות אצל חברים רבים כל מערכת היחסים שלהם עם לימוד התורה לכל סוגיו, אם זה בלימוד הגמרא, החומש או ההלכה. "לא הביישן למד", ויפה שעה אחת קודם ש'נלמד ללמוד איך ללמוד', כדי שלילדינו שישאלו אותנו שאלה בלימוד - יהיה אבא שידע לענות...

הדרך להקמת בית

הרה"ג יעקב בוצ'קובסקי | עמוד 3

מדור חדש!

קהילות היסטוריות

הרב נחום נחם

הלכות פועלים

הרה"ג אפרים קרלינסקי | עמוד 2

פינה חינוכית

הרב דן טיומקין | עמוד 7

מדור חדש!

חלקו בקהילתו

מדור חדש! | עמוד 2

אבא בשיעור

דב וינברג | עמוד 7

הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

הלכות פועלים

שאלה: מכונת הכביסה של ראובן פתחה בשביתה, והוא חיפש מישהו שיוכל לבוא ולתקן את המכונה המקולקלת. הוא פנה ליהודה שכנו שאמנם לא היה טכנאי, אולם היו לו ידיים טובות וניסיון בעבודות קלות, ושאל אותו אם הוא יכול לעזור לו. יהודה הסכים לבוא לעזור לראובן, וכאשר פתח את המכונה גילה שהתקלה היא בחיבורים של לוח הפיקוד האלקטרוני, והתחיל לעבוד על תיקונה. תוך כדי התיקון הוא לא שם לב שיש חלק רגיש בלוח, ובלי כוונה הוא פגע בו עם המברג והלוח התקלקל לגמרי. ראובן תובע כעת את יהודה שישלם לו על הנזק שעשה, ויהודה טוען לעומתו שהוא בסך הכל הגיע לעשות לו טובה ולעזור לו, ואיך יעלה על הדעת לחייב אותו בגלל נזק שעשה תוך כדי התנדבותו לעזור לראובן. מי צודק?

תשובה: יהודה חייב לשלם על הנזק שעשה למכונת הכביסה של ראובן. בטור ב'חלקי בעמל' גיליון 92 הבאנו את המושג בהלכה של 'טבח אומן שקלקל', דהיינו, שוחט מומחה שקיבל לידי בהמה בשביל לשחוט, ושחיתתו לא הייתה טובה, באופן שהבהמה כעת אסורה באכילה, הכלל הוא שאם הוא עוסק בשחיטה בחינם, דרגת אחריותו היא כשומר חנם וחייב רק בפשיעה, אולם אם הוא מקבל כסף עבור שחיתתו, דרגת אחריותו היא כשומר שכר, ופטור רק אם הקלקול נבע מחמת אונס. יוצא אם כן, שלכל בעל מלאכה שמתעסק בתיקון חפץ של בעל הבית יש אחריות על נזקים שנעשים על ידו תוך כדי התיקון, ובאופן שהנזק אירע בפשיעה, תמיד יהיה חייב על הנזק.

ובמקרה שלנו, אם יהודה היה לוקח כסף על התיקון פשוט שהוא היה חייב על הנזק של לוח הפיקוד, משום שנזק זה לא היה באונס. אולם נראה שהגם שיהודה עשה זאת בחינם, נוכל להחשיב את הנזק כפשיעה, משום שבפוסקים מבואר שבמלאכות שצריכים מיומנות לעשיית המלאכה, אזי כל אדם שאינו מומחה בזה ובכל זאת ניסה לתקן את החפץ והוא התקלקל בגלל חוסר מיומנותו, נחשב הדבר לפשיעה וחייב לשלם. לכן כתוב בהלכה שאם שוחט שאינו מומחה ניסה לשחוט בהמה והשחיטה התקלקלה, חייב לשלם אפילו שעשה זאת בחינם, וכך גם כאן, נראה שהתעסקות בחיבורים של לוח פיקוד אלקטרוני הוא דבר שמצריך מיומנות וניסיון שאותו אין ליהודה, ולכן יש לחייבו.

אם יהודה רוצה לעזור לראובן, ולא לשאת באחריות לנזק שייגרם תוך כדי עבודתו, עליו להתנות ולהדגיש במפורש קודם עבודתו שהוא אינו מומחה ושאינו יכול לקחת אחריות על כל מיני נזקים שעלולים להיגרם תוך כדי העבודה, ואם גם אחרי הודעה זו ביקש ממנו ראובן שבכל זאת ינסה לתקן את המכונה, פטור יהודה על הנזק.

שאלה: קבוצת חברים יצאה לטיול במסלול בצפון הארץ. כאשר הגיעו למפל מים, רוב הקבוצה נכנסה למים, והחברים נתנו את המצלמות שלהם לאחד מהם שנשאר בחוץ וביקשו ממנו שיצלם אותם בזמן שהם במים. תוך כדי הצילום באחת המצלמות, הוא החליק קצת על האבנים הרטובות, והמצלמה שהחזיק נפלה ונשברה. בעל המצלמה טוען ש'אדם מועד לעולם' ורוצה לחייב את החבר על הנזק. מה הדין?

תשובה: החבר פטור מלשלם על המצלמה שנשברה. גם כאן באה לידי ביטוי ההלכה של 'טבח אומן שקלקל' שראינו בתשובה הקודמת, ואין לחייב את הצלם מדין 'אדם מועד לעולם' משום שההתעסקות שלו במצלמה הייתה ברשות ולבקשת בעל המצלמה, ממש בדומה לכל אומן שמתעסק עם החפץ של חברו לבקשתו, וכלפי זה הוא נחשב כ'מזיק ברשות'. מכיוון שהוא עשה את 'עבודתו' בחינם אפשר אם כן לחייבו רק על פשיעה, ולפי התיאור בשאלה לא הייתה כאן פשיעה בנפילת המצלמה, ולכן הוא פטור.



יזמות תורנית קהילתית

ק.ש.ר.

מיזם ליצירת חיבורים חברתיים - תורניים לקהילה, שיעורי תורה, רב להלכה.

תגיד,

גם לך חסרה קהילת חברים תורנית כלבבך?
עדיין לא מצאת לעצמך שיעור תורני קבוע שידבר אליך?
חיפשת חברותא שתתאים לך ולא מצאת?
יש לך שאלות בהלכה ואיך מכיר רב זמין באזורך?

שלח מייל:

helki.baamali@gmail.com



או הודעה למרכז ק.ש.ר. למספר ווטסאפ: 0527600080

ומתווכי ק.ש.ר. תורני בקהילה - המתגוררים באזור שלך בכל רחבי הארץ יתאימו לך חיבור תורני-חברתי בדיוק למה שאתה מחפש.

באחוות אחים

מתווכי ק.ש.ר.

יזמים חברתיים-תורניים בקהילה

מו"ל: חלקי בעמלי - יזמות קהילתית תורנית.

מייסד: הרה"ג ברוך צבי גרינבוים

עורך: אבי גרינצייג

כותבים קבועים: הרב יעקב בוצ'קובסקי, דוב וינברג, הרב אפרים קרלינסקי, הרב דן טיומקין, אבי רבינא הרב משה שמעון אופן, הרב ברוך לב.

עיצוב: גימיק פרסום www.gimmick-m.co.il

חלקי בעמלי: רחוב קהתי 14 ירושלים

טל: 02-6522592 מייל: helki.baamali@gmail.com

גם לך חסרה קהילת חברים תורנית כלבבך?

מרכז ק.ש.ר. מספר ווטסאפ: 052-7600080



הרה"ג אפרים קרלינסקי, מורה הוראה

שאלה: אדם שרצה לסגור מרפסת התקשר לבעל מלאכה שעוסק בעבודות אלומיניום כדי לברר אצלו את מחיר העבודה. לאחר ששמע בעל המלאכה את היקף העבודה, אמר למזמין שמכיוון שהוא עסוק בשבועות הקרובים בעבודות אחרות, הוא יוכל לעשות לו את העבודה רק בעוד שלושה שבועות, ולגבי המחיר אמר לו שמחיר עבודה כזו הוא 15,000 ש"ח, אולם אם המזמין יסגור איתו כעת, וייתן לו את הכסף עכשיו במזומן, הוא יעשה לו את העבודה ב 13,000 ש"ח. המזמין זכר שיש נושא בהלכות ריבית במוכר שמציע מחיר מזומן ומחיר לתשלום מאוחר יותר, ורוצה לדעת, האם גם בהזמנת פועל ישנה בעיה של הצגת שני מחירים?

תשובה: מקרים מעין אלו שכיחים מאוד בבעלי מלאכה, אולם חשוב לדעת שאסור לבעל מלאכה להציע שני מחירים לעבודה, כאשר המחיר הזול הוא עבור הקדמת הכסף לפני תחילת העבודה. ההסבר לאיסור זה הוא משום שהקדמת הכסף קודם תחילת העבודה נחשב כ'הלוואה' שנותן המזמין לבעל המלאכה, וההטבה [בצורת הנחה] שהוא מקבל תמורת 'הלוואה' זו נחשבת לריבית.

יש להדגיש שכל האיסור הוא רק באופן שהמחיר הזול הוא עבור הקדמת הכסף לפני תחילת העבודה, אולם אם בעל המלאכה מציע מחיר זול יותר עבור הקדמת התשלום לתחילת העבודה, ומחיר יקר יותר עבור תשלום בסוף העבודה, בדרך כלל הדבר מותר משום שאז נוכל להחשיב את הכסף כתשלום שכר העבודה שהתחיל בה, ולא כ'הלוואה'. כמו כן, כאשר התשלום הוא בסכום שנחשב כמקדמה [רק בשביל לסגור על העבודה], כלשון בעלי המלאכה] רוב הפוסקים מתירים את הקדמת המעות גם קודם תחילת העבודה.

שאלה: כפי שנכתב בתשובה הקודמת, התנהלות מעין זו מקובלת מאוד אצל בעלי מלאכה, ולפי האמור בעצם ישנה בעיה של איסור ריבית. האם ישנם פתרונות שנוכל להציע לבעלי מלאכה או למזמיני עבודות, שעל ידם יוכלו להינצל מאיסור זה?

תשובה: אכן ישנם פתרונות שונים שדרכם אפשר להינצל מהאיסור, אולם מכיוון שישנם פרטים רבים בהלכה זו, וכמו כן יש הבדלים בין סוגי עבודות [למשל, יש הבדל בין בעל מלאכה שגם מספק חומר לבין פועל שנשכר רק לעבודה], נוכל רק לעזור במסגרת זו שבכל מקרה שבו יש הצעת מחיר שכוללת שני מחירים, יש לברר אצל רב בקי בהלכות ריבית האם ואיך אפשר להתיר את סוגי התשלומים השונים.

חשוב לציין, שאם לבעל המלאכה יש 'היתר עיסקא' לבית העסק שלו, מותר למזמין גם לשלם את המחיר הזול, משום שהעבודות וההזמנות שהוא מקבל הם על פי היתר עיסקא זה שמאפשר לו לשלם למזמין המלאכה רווחים כנגד הכסף שהוא מקדים לו, ומקרים מסוג זה מבהירים מדוע כדאי לכל בעל עסק לחתום על שטר 'היתר עיסקא'.

אם נשים לב נבחין כאן בנקודה מעניינת בהלכה זו, משום שיוצא שההלכה כאן היא הפוכה בדיוק מההלכה שהבאנו בתחילת הטור ב'חלקי בעמלי' גיליון 98, ששם התבאר שכאשר מציעים לאדם שני מחירים לקניית מקרר, מחיר זול למזומן או מחיר יקר לתשלומים, חייבים לקנות במחיר הזול ואסור לקנות במחיר היקר, ואילו כאן אדרבה, האיסור הוא בתשלום הזול והמוקדם יותר, וההיתר הוא באופן שמשלם את המחיר היקר. והמעין בדברי ההסבר שכתבנו כאן ושם לבאר את האיסור יוכל לעמוד היטב על טעם החילוק.

הרב עונה לשאלות בהלכה במייל E0583279418@gmail.com

הדרך להקמת בית בישראל

הרה"ג יעקב בוצ'קובסקי / מחבר ספר תורתו ואומנותו

הפעם - הבמה שלכם

בשבוע שעבר הצפנו בחדות את הנושא הכאוב בה"א הידיעה של הציבור החרדי הליטאי, הנושא שטורד את מנוחתם וחייהם של רבים רבים מאיתנו, אולי כמעט כולנו. התגובות היו רבות, ואני רואה חובה לשתף אתכם. זה הקול של הציבור, וכולנו צריכים לשמוע את הקול הזה ולהדהד אותו בכל כלי אפשרי.

ראשית כל - תגובותיהם של אלה שהלכו בדרך ישרה:

"אני מודה לך מאוד שהחלטתם לעורר את הנושא הכאוב הזה. אני בעצמי מרגיש זכות דיבור בעניין בגלל שלא קיבלתי מאומה מהשווער שלי, וב"ה אחרי החתונה היה לי הרבה הרבה סייעתא דשמיא, הרבה מעל דרך הטבע, ואיך שהוא הצלחנו מאוד, וממש השבוע נכנסנו לדירה שקניתי בכסף טהור (אם כי הרבה הלוואות, אבל בלי דם)".

"תוכל להוסיף עוד סיפור, על מי שכלל לא בירר על מצבה הכלכלי של משפחת הכלה, אלא נפגש אתה רק כדי לדעת אם היא מתאימה, ומאז הם חיים 33 שנה באושר, למרות שהייתה יתומה ועניה, וכל מה שהכניסה כסף - היא רק פחות מחצי הוצאות החתונה, ששולמו מהביטוח לאומי של האם האלמנה, ולי היו 300 שקלים זמינים ועוד כמה אלפים בתוכנית חסכון, וגם מההורים שלי לא קיבלנו מאומה, פרט לחלק שלהם בהוצאות החתונה, ומיטות ומכונת כביסה. בתוך שבע שנים היינו בעלי דירה בפריפריה, ההורים סייעו בשמחה כפי יכולתם, ולאחר עוד כמה שנים - גם דירה להשקעה, וברוך השם הילדים חותנו ואפשר היה לסייע לרכישת דירה, ומעולם לא היינו באוברדרפט".

"אצלנו במשפחה אפשר לומר בהכללה שמי שקיבל הבטחות לפחות כסף הסתדר יותר בחיים, ומי שקיבל הבטחות לפחות הסתדר יותר, כמעט ממש בסדר הפוך. אם תרצה שאפרט את הסיפורים אעשה זאת בשמחה.

אבל ב"ה אצלנו (הספרדים בכלל, ובמשפחתנו בפרט) אין כ"כ דרישות. אני ב"ה לא דרשתי כלום, ההורים סיכמו משהו ביניהם, ולפני שנתיים זכינו במחיר למשתכן ב... שאלנו את ההורים כמה יכולים לעזור לנו, כל צד נתן מה שיכל לתת בלי לקחת הלוואות. סה"כ 135 אלף מ"2 הצדדים. (לא זה היה הסיכום, אבל זה פשוט לא עניין אותי ואת אשתי), וב"ה שהספיק לנו להון העצמי הדרוש למשכנתא. יועץ המשכנתא אמר שכדאי לנו להשיג עוד כמה עשרות אלפי שקלים בכדי שהמשכנתא תהיה פחות מ-60% מערך הדירה, כי אז הריביות נמוכות יותר, אז לקחתי "הלוואה" מאבא שלי. ובעז"ה אולי כבר בחודשים הקרובים נקבל מפתחות".

עד כאן עדויות חיוביות מהצד הנעים. השורות הבאות קשות הרבה יותר לקריאה, אך ההכרח לא יגונה:

"כשהייתי בחור ראיתי בעיקר את הכסף מול העיניים. וכשהוצע לי שידוך עם דירה במרכז ירושלים, הדבר סנוור את עיני, ושיבש את שיקול דעתי, ואכן מצאתי את עצמי בעל דירה בירושלים, אבל ללא זוגיות נורמלית. כעת אני אדם אומלל, בעל משפחה שלא יכול להחריבה, ואין רגע שאני לא מצטער על היום שהציעו לי שידוך עם סידור מלא, שהרס לי את החיים. אני מאמין שאני לא היחיד".

ועוד תגובה כאובה מאוד: "ישר כוח על העלאת הנושא של נישואי הילדים. אנחנו מצויים בעניין הזה כמה שנים, וזו אבן שרובצת לנו על חיי הנישואין, ועל היחס של המשפחה אלי. זה גרם לי להתחרט על שרציתי בחור שיהיה אברך שילמד תורה, כי אם זה מה שהתורה עושה להוריי היקרים, אני לא רוצה מהלך חיים כזה שבו ההורים שלי קמלים בשבילי, כביכול. זה אכזרי מדי".
כל מילה נוספת - מיותרת.

לספרים ומאמרים נוספים



לא מצאת שיעור תורני קבוע שידבר אליך?

מרכז ק.ש.ר. מספר ווטסאפ: 052-7600080



קהילות היסטוריות

הרב נחום נחם

חברא קדישא



אחד המאפיינים של הקהילות הגדולות באירופה, היה ייסוד ה'חברות' השונות. בקהילה בת מאות בתי אב, כדוגמת קהילת פרנקפורט או פראג, מלבד מוסדות הקהילה הקבועים והמסורתיים - התרבו להן החברות: 'חברה גומלי חסדים', 'חברה לווית המת', 'חברה פרנסת עניים', 'חברה חייטים' ו'חברה זוכי צדק' (-הקצבים).

שני סוגי חברות היו: חברה שהתבססה על שיתוף פעולה מקצועי בין חבריה, כדוגמת חברת החייטים והקצבים, וחברה שהתבססה על לימוד מסוים או קיום מצוה מסוימת, כדוגמת

'חברת ש"ס', 'חברת עין יעקב', וכן 'חברת גומלי חסדים' 'חברת מכניסי אורחים'. חברי האגודות השונות, נהגו להתכנס ביניהם, לחתום על תקנות שונות ולקיים סדר חיים קהילתי שוטף: להתפלל יחדיו לאורך השבוע, לקבוע שיעור בצוותא ולחגוג שמחות במשותף.

החברות סיפקו סעד ותמיכה קהילתית לחבריהן, וזאת מחיים - ואף אחר מאה ועשרים. חברי האגודות התחייבו לסייע זה לזה: בעת מחלה, פטירה או פשיטת רגל. הסיוע התבטא בעזרה כספית, בביקור חולים ובעוד תחומים. אף לאחר פטירת חבר האגודה, מילאו את מקומו של הנפטר - באותה מלאכה בה עסק, לזמן קצוב, כאשר ההכנסות מיועדות לאלמנה וליתומים. בנוסף, התחייבו החברים לאמירת קדיש ולימוד משניות לעילוי נשמת החבר שנפטר (באם לא השאיר צאצאים וכדומה).

תפקידן וייעודן של החברות השונות, היה מכוון ברמה הישירה כלפי חבריהן: חברת החייטים - לחייטים, חברת תהילים - לחבריה, אומרי התהילים. עם זאת, אגודות וחברות אלו - הן שבנו את המרקם היהודי הכללי, והעניקו לו משנה חיים ושגשוג, וזאת בעיצומה של תקופת הגלות.

כאמור, חלק מהחברות התייחדו לשם קיומה של מצווה מסוימת, וסוג נוסף, היו אותן חברות שנועדו לאגד בתוכן את בעלי המלאכה, לפי מקצועותיהם השונים. מטרתן של אלו האחרונות, הייתה לדאוג לתקן עבודה אחיד בו יעמדו בעלי המלאכה השונים, וכן ליחסי עבודה הדדיים ומניעת 'גניבת' לקוחות זה מזה. מאידך, אותן חברות בעלי המלאכה, התאגדו בתוכן אף הן לשם קיום מצוות מסוימות, כדוגמת הכנסת אורחים או ביקור חולים. המצווה הייעודית הקיפה את חיי חברת בעלי המלאכה, ונתנה תוכן ותחושת ייעוד, תוך כדי שהיא מעניקה לחבריה, לכידות חברתית איתנה.

אף החברות הנוספות, שהוקמו מתחילה באופן מוצהר לשם קיום מצווה מסוימת, לא הצטמצמו לשם אותה המצווה: פעמים רבות, חברת עצי הסקה לאביונים עסקה בהקמת בית כנסת נוסף לבני הקהילה כולה, ואילו חברת הכנסת אורחים עסקה אף בהלבשת נערי הת"ת העניים.

החברות השונות, דאגו לצרכי צדקה וחסד, תורה ותפילה, במקומות בהם הקהילה הכללית לא יכלה לתת מענה. דרך זה, הן סיפקו לחבריהן תחושת שותפות הדדית ולכידות חברתית חזקה, שתוכנה היה התאגדות סביב עשיית רצון ה'. חלק מתחושת האחווה, התבסס על העובדה שבני החברה היו בעלי בתים הבאים מאותו מעמד חברתי, או בעלי מקצוע ומשלח יד זהה. כלל החברות קיימו סעודות משותפות עבור בני החברה, ובכך תחזקו את תחושת הגיבוש ההדדית. שריד לאותן סעודות, היא סעודת ה'חברא קדישא' המתקיימת עד ימינו אנו, בז' אדר - יום פטירת משה רבינו.

יזומה זו, הגיעה לעיתים מצד פשוטי העם שבקרב בני הקהילה, ולא דווקא מקרב מנהיגי הקהילה ופרנסיה. הודות להם, השתמרה התודעה היהודית, והתחזק הקשר - הקריטי - שבין היחיד לציבור, במהלך ימי הגולה והפיזור אותם ידע כלל ישראל, למשך מאות שנים.

מגוון החברות השונות, אשר איגדו לתוכן את אותו מגוון מיוחד של בני הקהילה, יצרו יחד פסיפס מרהיב של יהודים העובדים את ה' - כל אחד ואחד מתוך חלקו המיוחד. התמונה הכוללת של התופעה, לאורך שנות ההיסטוריה, משקפת את כלל המעמדות והסוגי האנשים, כאשר הם תורמים יחד לקיומה של כנסת ישראל - וזאת בתקופות רדיפה וצרה, כמו בזמני שגשוג ורווחה.

המשך תיאור החברות השונות, לצד היוזמות וההתארגנויות השונות בקהילה היהודית לדורותיה, יבוא בשבועות הבאים בעז"ה.



ההזדמנות שלך להשפיע בענק!

ארגון עולמי OLAMI יוצא בפרויקט מנהיגות בינלאומי וזה הזמן שלך להצטרף ולשנות את העולם.

קבוצה מובחרת של סטודנטים מכל העולם יוצאים למסע מנהיגות יוצא דופן.

מתוך עשרות אלפי סטודנטים

נבחרו כמה עשרות בעלי

פוטנציאל להיות המנהיגים

של הדור הבא.

אתה יכול להיות המלווה האישי של המנהיג היהודי הבא!

לפרטים צור קשר היום במייל:

helki.baamali@gmail.com



אין צורך בניסיון מוקדם התכנית כוללת עשרה מפגשים בzoom

יש לך שאלות בהלכה ואינך מכיר רב זמין באזורך? מרכז ק.ש.ר. מספר ווטסאפ: 052-7600080

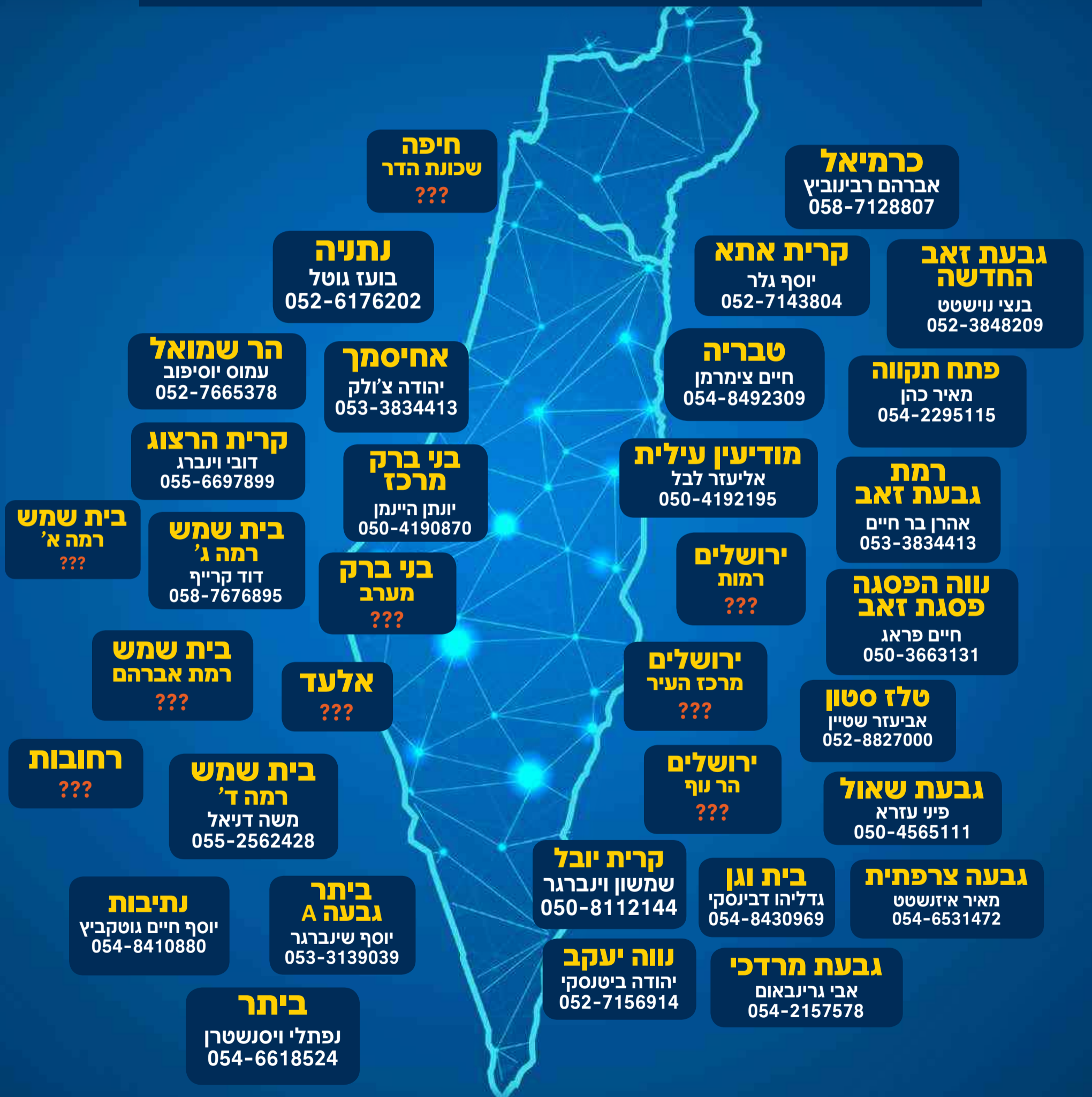


חלקי בקהילתי

יזמות תורנית קהילתית



יוצרים ק.ש.ר. בכל רחבי הארץ



המקומות הריקים יכולים להיות שלך.
פנה עכשיו במייל helki.baamali@gmail.com



"בכל מקום חיפשתי פרטנרים"

שמשון רפאל וינברגר, מנהל פרויקטים מקרית יובל, הצטרף ליזמי 'חלקי בקהילתי' < בראיון הוא חושף את הסיבה, את הדרך למימוש הקהילתיות וגם את ההישגים הרבים

התעניינו כמה העלויות, ואנשים שמו כספים. ביקשו לממן. יש לי גם מסגרת שלהיכנס לשם עולה 300 שקל בחודש. יש שם מגיד שיעור בתשלום, ושכרו שם בית כנסת שיהיה רק שלנו ויש כיבוד קל. לא כולם אנשים עם יכולות כספיות, אבל הם מבינים כמה זה תורם לקהילתיות".

< מה עם 'עשה לך רב'?

"אני לא הולך לאף אחד ושואל אותו מי הרב שלך, לכל מסגרת יש לי רב למי שצריך. התקשר אלי משהו לאחרונה ואמר אני מחפש רב. ברגע שאתה נהיה דמות עבורם לכתובת, לחיבור לקהילה ולצרכים הקהילתיים, אתה פשוט לא מסיים. משהו אחר שאל אותי מאחר והוא חדש פה, איזה חידודים יש? רואים בך כתובת לכל דבר".

< אתה מצליח באמצעות הקהילה לתת מענה לכל המשפחה?

"אנחנו מאוד מקווים לצאת משפחות שלמות בשבתות בכלל המסגרות. באחת המסגרות יש אישה שמכינה בכל ערב עוגות ודברים לשיעור, היא מעורבת. יש משפחות שיודעים שאבא הולך ללמוד בכל ערב שעתים או פעמיים בשבוע למשך שעה, ברגע שהם יודעים שהאבא ניתק את הנייד והוא לא זמין, זה מייקר את דמותו בעיני כל המשפחה והחברים".

וינברגר מספר על מסגרת נוספת שהוקמה בקרית יובל עבור חרדים העובדים לפרנסתם: "יש לנו מסגרת בכל בוקר מ-9 עד 11:30, מסגרת יפה מאוד ומשלמים שם כסף, כל מי שנמצא שם החליט שהסלולרי מחוץ למשחק. הכל החל כאשר שני אנשים שמו את המכשיר שלהם בארון בכניסה לבית המדרש, לאט לאט גילינו שכולם ללא יוצא מן הכלל שמים את הסלולרי בכניסה. יש שם תערוכה של מכשירים... יש שם דוקטורים, עורכי דין, רואי חשבון, אנשי הייטק, מתווכים ויזמים, לכולם יכול להגיע 'טלפון אדום' שאסור לפספס אותו, אבל הם החליטו שהשעתיים האלה קדושות ולא עושים בהן שום דבר חוץ מתורה".

לפני סיום חשוב לוינברגר להדגיש: "זה נשמע שהלכתי והקמתי הכל מאפס, אבל לא! יש בכל מסגרת לפחות עוד שלושה-ארבעה 'משוגעים' שאמרו בא לי להצטרף אליך לשיגעון".

< מה יש לך לומר לקוראים שרוצים להצטרף אף הם לקהילה?

"הצורך בקהילה הוא צורך נפשי. אני הרגשתי אדם בודד לפני שהייתי בקהילה. כשהייתה לי מצוקה לא היה לי עם מי לדבר. יש לך את המחויבות לקהילה, והקהילה מחויבת כלפיך, אתה לא אוויר. רואים אותך. יש לך מחויבות חזקה כשאתה חלק ממה שהו איתן ויצבי, ברמה האישית והמשפחתית זה תרם לי המון".

נחמד, זה גורם לך להיות לא יציב בחיים עצמם מבחינת המקום שלך בעולם".

"אני אישית שמח קודם כל בשבילי. יש לי פה סביבי קהילות חמות עובדות וחזקות. נחמד לי ונעים לי אתם. מרגיש לי הרבה יותר נכון בעולם שלי שאני חלק מקהילה. כשהיה שלג, אנשים באו עם מגפיים, כל אחד שם משהו על עצמו והגיע. למרות הקשיים אנשים הלכו ברגל למרחקים ארוכים כי הם הרגישו שייכים".

< להיות יזם זה לנהל לבד את הכל או שיש לך סיוע מהחברים?

"קודם כל אחד מהדברים שעשיתי, בכל מקום חיפשתי את הפרטנרים שלי. בטח אם צריך להקים כמה מסגרות, יש כאלה שלא מתאים להם הזמן או החומר הלימודי, יש כל כך הרבה אנשים עם אנרגיות, כוח רצון ושאיפות. ולא להשתמש בזה, זה פשוט עוול. אנחנו עושים משהו ענק וכל אחד רוצה להיות חלק מזה. בכל מסגרת שאני מקים יש לפחות שני אנשים שמחליטים לתרום את כל הזמן והמרחב החברתי שלהם להיות עזר לקהילה. ברגע שנוצרת קהילה אליטיסטית ויוקרתית, כל אחד שחבר בקהילה מסתכל על הסביבה שלו ואומר מי עוד מתאים להיות חלק מהדבר הזה".

< איך אתה גורם לכל אחד להרגיש חלק?

"יש לנו מלא אנשים טובים בקהילות השונות. אין משהו שלא תרם לנו לגיוון החברתי וזה יוצר רקמה קהילתית חדשנית מאוד. יושבים שם חברה שעכשיו הם ב'מזרח', במקום הכי מכובד! הם כבר לא בשוליים. אף אחד לא הכיר אותם לפני כן, אבל היום הם חלק ממה שהי ובוטע".

וינברגר מספר שהביקוש לקהילה מגיע מתוך ה'כוללים': "יש לי לפחות שלושה אברכים שביקשו להצטרף למסגרות האלה, הם יום שלם נמצאים ב'כולל', ומבינים את היתרון ואת היופי של קהילה. אנשים שמפריע להם תיוג של בעלי בתים, מבינים שהקהילות המתגבשות, זה לא סתם חרדים שלומדים שעה בערב, אלא קהילה על כל המשתמע מכך, זה חברויות. אתה בעצם נוכח ולא עוד משהו בעולם. אתה נמצא בסיפור חיים של עוד אנשים".

"יזם קהילתי, כך אני מגדיר את עצמי. לפעמים אתה מגיע למקום שאין בו כלום וצריך להתחיל מאפס להמציא את הקונספט. זה כולל המון הידברות עם אנשים. אני מאוד מקווה לראות את הקהילה מתפתחת עוד ועוד מלבד השיעורים התכופים, לצאת לאירועים משפחתיים ושבתות ביחד".

לדברי וינברגר, "נוצר מצב שחברים מרגישים שייכות. בפעם הראשונה שעשיתי אירוע לחברים בערב, אמרתי אני שם את הכסף פעם ראשונה ונראה איך ממשיכים מכאן, אנשים באו אלי אחרי הערב

פרויקט היזמים מבית 'חלקי בקהילתי' עורר הדים רבים בלא מעט שכונות חרדיות ומעורבות. אנשים שעד היום היו פרטיים, מעתה הם מובילים יוזמה לגיבוש קהילה, עם כל המשמעות שבדבר. החל מהשבוע נדבר עם יזמי הקהילות, נבין מה גרם להם - למרות החיים השוטפים, העומס בעבודה והמשפחה - לעמוד בחזית ולהתגבש כקהילה חרדית תורנית.

שמשון רפאל וינברגר, תושב שכונת קרית יובל בירושלים, היה מהחלוצים הראשונים שלקחו על עצמם להשתלב בפרויקט היזמות. בשיחה עם 'חלקי בעמלי' הוא מסביר: "יש לנו ציבור גדול של חרדים שעובדים לפרנסתם. באמצעות 'קהילה' אנחנו נותנים להם יש מאין. משתדלים לספק לכל אחד את כל הפלטפורמה. החל מהשיעור, המגיד שיעור, המקום ואירועים שוטפים לאורך ימות השנה. המטרה שלי היא לקחת פסיפס רחב של אנשים וליצור להם מרקם קהילתי, ליצור להם תחושת שייכות ושיקבלו את כל החבילה מסודרת וירגישו חלק מקהילה חזקה ויציבה".

בקרית יובל וברמת שרת הסמוכה יש כבר עשרות קהילות שצצות כפטריות אחרי הגשם. אך על מנת לגרום לכל חרדי תחושת שייכות, נדרש אדם שיאחד את כולם לדבוקה אחת ולקהילה. וינברגר, שעובד לפרנסתו בניהול פרויקטים בהתחדשות עירונית, לקח על עצמו את המשימה.

וינברגר מרחיב על פעילותו: "הרעיון הוא ליצור פלטפורמה קהילתית סביב שיעור ורב. משהו מעבר של ללמוד וללכת, ליצור אינטראקציות תוך כדי שיעור וחברותות. לפחות פעם בשבוע יש פיצות וטשולנט. זה יוצר ונותן הרבה. בכל המסגרות יש גם חברותות, גם סדר וגם שיעור. המטרה שלי היא שירגישו חיבור קהילתי, ממש כמו חסידות".

"באחת המסגרות משהו נולד לו בן. למרות שהוא נמצא במסגרת רק שלושה שבועות, אבל בגלל החיבור כולם קנו לו מתנה יפה. בנוסף, באותו בית כנסת במקום נידח, כולם הגיעו בשבת לאחל לו מזל טוב. אני מרגיש שיש שם קהילה חברתית מאוד חזקה. הקהילה הזו היא חבורת אהבת תורה, אחת הקהילות שהקמנו. אני עובר בין הקהילות, מביא את האנשים, מדבר אתם ומרגיש שיש היענות עצומה".

< איך בפועל מביאים אנשים מהבית לבית הכנסת?

"כשאני פותח מקום וקהילה, אני קודם תופס שלושה ארבעה אנשים, כל אחד מהם מביא עוד חבר או שניים וכך נוצרת קהילה".

וינברגר משתף בסיבה שגרמה לו להתגייס למשימה: "בתור אדם שלא היה לי מסגרת של 'כולל' או מסגרת תורנית אחרת שיצרה פתרון חברתי, הרגשתי די בודד. כשאתה בודד, מעבר לכך שזה לא נעים ולא

מערכת ההפעלה

יש באדם רבדים רבים. אפשר להמשיל אותו לחנות זוהרת, שבקומת הכניסה יש חלון ראווה נוצץ, שם נמצאים כל הדברים שאנו מציגים כלפי חוץ, ושם הכל מואר ומוכר. למטה יותר יש מחסן, שם מאוחסנים כל ההרגלים, הפחדים, ושאר הדברים שאנו לא ממהרים לחשוף.

אם יורדים עוד, מגלים כמה וכמה קומות חשוכות יותר ומוכרות פחות, של דברים שבכלל לא קרובים למודעות שלנו, דברים גולמיים יותר, פחות מוגדרים, כמו נטיות חיוביות שטרם מימשנו, או כמו שברי זיכרונות ילדות מאיימים שהדחקנו.

אפשר לקרוא לקומות האלה "תת מודע" או "תת-הכרה" (כמו שמכנים אותן בעולם הפסיכולוגיה), רבי ישראל מסלנט קרא להן "כוחות כהים" (אור ישראל, אגרת ו'), ובמקומות אחרים הן מכונות "לב" או "נפש בהמית" [יתכן שיש הבדלים מסוימים בין השמות, שמתייחסים לקומות שונות בחניון החשוך].

רבדים פנימיים אלה קיימים אצל כל אחד ואחד. הם אינם ניכרים תמיד כלפי חוץ, וכמו שנאמר (שמואל ט"ז ז'): "כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו וְהוּא יִרְאֶה לְלֵבָב". אבל יש מצבים בהם מתגלה משהו מן הפנימיות, וכמו שמבואר במאמר חז"ל (עירובין ס"ה ב'): "בשלושה דברים אדם ניכר: בכוסו, בכיסו ובכעסו". גם ביתר המצבים, בעוד הפנימיות חבויה, אין לטעות ולחשוב שהשפעת הנפש שולית וזניחה. המציאות מוכיחה שהשפעת הלב על ההנהגות שלנו היא עצומה - עד כדי כך שרוב ההחלטות שאנחנו מקבלים, נעשות בהכוונת הלב.

לדוגמא, כל עניין בחירת בן/בת זוג, בחירת הידידים והחברים והחברות, ואפילו מקור הפחדים - והאהבות שלנו - הוא בלב הלא מודע (כמובן שאנחנו לא מרגישים את זה, כי השכל עושה רציונליזציה ומוצא צידוקים מלומדים כדי שנוכל להמשיך להחשיב את עצמנו כאנשי מעלה רציונליים).

כל מי שעובדה זו אינה ברורה לו, מוזמן לעיין בטעמי מצות שוחד, שם הרחיבו כל המפרשים ביסוד זה, או יתבונן על מיליארדי הדולרים אותם מגלגל עולם הפרסום, על ידי הצפת סטיקרים ושלטי חוצות, ג'ינגלים ושאר פרסומות, שהמכנה המשותף שלהם - שהם לא מתיימרים לפנות לשכל הלוגי, אלא מכוונים את שיטות הפרסום שלהם למקום הרבה יותר נמוך - לאותה נפש בהמית, והסיבה שכל מגמתם להשפיע דווקא שם, היא פשוט בגלל שהלב הוא זה שבאמת קובע ומשפיע על רוב דפוסי ההתנהגות שלנו!

לכל המחשבים (כולל הטלפונים החכמים) יש מערכת הפעלה. מתחת לפני השטח של החומרה שאנו מפעילים, קיימת שכבה של תוכנה מורכבת מאד המכילה הוראות, פרוטוקולים והנחות יסוד המאפשרים לכל המרכיבים לפעול כהלכה. רובנו לא משקיעים מחשבה רבה במערכות ההפעלה של המחשבים שלנו. אנחנו מבחינים בהם רק כשהם מתחילים לעשות בעיות - כשהחומרה והתוכנה שעליהן לנהל גדלות יתר על המידה והן קורסות. גם לחברה אנושית יש מערכת הפעלה. ההפעלה שלנו אינה רק אינטליגנטית ורציונלית, היא מורכבת מהרבה מאד פרוטוקולים שאם נכיר אותם נצליח לנהל את עצמנו ואת זולתנו בצורה יעילה יותר.

בבואנו לחנך את ילדינו (ואת עצמנו...) אי אפשר להתעלם מזה. הדרישה לתפקוד טוב חייבת להתחשב גם במה שמתחת למכסה המנוע, ולכן כל כך חשוב לדאוג לחנך בנחת ובשמחה, ולהתייחס גם לרבדי הנפש העמוקים, ולא רק לגעור על חוסר תוצאות.

למעשה חז"ל כבר הורו לנו איך נכון לדבר עם בני הבית בערב שבת: בנחת, כדי שיקבלו. זו אינה עצה שלי, ולא של אחרוני זמננו. כך הגמרא אומרת (שבת דף ל"ד). צעקות וגערות, פקודות ומבטים קשוחים אולי יעילו יותר בטווח הקצר, ובכל זאת הגמרא מוצאת לנכון להדגיש לנו שזו אינה הדרך הנכונה. מטרתנו בחינוך היא כנראה יותר לטווח ארוך, אנחנו לא רק רוצים שהילדים יתפקדו בצורה נאותה כשהשוטר בסביבה, אלא שהם באמת יאמצו את הערכים הנכונים, וזה מחייב לגייס ולרתום אותם, ולכן צריך כלי עבודה נוספים, לא רק מעולם המשמעת והסמכות. לכן הגמרא מדגישה לנו שצריך לומר בנחת, כי רק כך באמת ניתן להשפיע.



"אבא בשיעור"

כאשר אנו נכנסים לבית של משפחה שאיננו מכירים, לעיתים ניתן לדעת הרבה על דיירי הבית ועל מה שמעניין אותם, מה תופס את מוחם ומה חשוב בעיניהם.

כיצד?

אנו מסתכלים על התמונות המעטרות את סלון ביתם, אם התמונות שתלו בסלונם הן תמונות נוף, אנו מבינים שדיירי בית זה חובבי נוף, אם הן תמונות של פרחים ניתן להסיק שפרחים זהו נושא חביב עליהם, כאשר יש שם תמונות של רב מסוים, כנראה שרב זה הינו איש חשוב בעיניהם ואולי הם אף נמנים עם תלמידיו, וכן הלאה והלאה.

בקודש הקדשים, המקום החשוב והטהור ביותר הקיים בעולם, ביקש הקב"ה שיתלו תמונה. מהי התמונה שהקב"ה ביקש? בפרשיות הללו בהם אנו למדים על כלי המשכן נאמר: "ועשית שנים כרובים זהב מקשה תעשה אותם". על הכפורת מעל השולחן בקודש הקדשים צווה הקב"ה לעשות כרובים.

כותב בעל הטורים: "ופניהם איש אל אחיו כמו שני חברים שנושאין ונותנין בדברי תורה". זה מה שהקב"ה ביקש לעשות במקום הקדוש ביותר, תמונה של שני חברים שיושבים ולומדים. מכאן אנו למדים מהו הדבר החשוב והאהוב ביותר בעיניו של בורא עולם, לימוד התורה.

ישנם אנשים שמגיעים לשיעור הדף היומי לאחר יום עבודה מפרך ומייגע. הם יודעים שכוחותיהם כל עמם והם לא יצליחו להתרכז כל השיעור.

נהג מונית שעמל משעות הבוקר המוקדמות ועד לשעות הערב לפרנס ביתו, תינה את צערו לפני הסטייפלער זיע"א שהנה לאחר יום ארוך ומפרך הוא עושה מאמצים ובמקום ללכת לישון הוא הולך ללמוד תורה ולשמוע שיעור קבוע בבית הכנסת, אבל לעיתים העייפות מכריעה אותו והוא נרדם כשהספר פתוח לפניו.

מרון הסטייפלער ליטף את לחיו של נהג המונית ואמר לו בחביבות: "אני יכול להבטיח לך נאמנה שבשמים אתה גנרל גדול! הרי אתה הולך לפרנס את משפחתך ועם זה אתה עושה מאמץ ובאופן קבוע בא ללמוד תורה כל יום. אתה עושה כמיטב יכולתך. יותר מכך לא תובעים אותך. העייפות כבר אינה בשליטתך".

בנוסף, כמה חשוב שהאישה והילדים יראו שאבא עוזב את הבית והולך ללמוד תורה. לא רק האבא מתעלה מקביעות השיעור היומי, אלא כל משפחתו כולה, שמפנימה מה בעיקר חשוב לאבא, מה הוא מרכז היום שלו, אותו הוא לא מפסיד בכל מחיר.

סיפור מקסים, סיפר לי גיסי הרה"ג יצחק גנוט שליט"א, שמסר באלעד שנים רבות שיעור דף היומי בבית הכנסת 'שירת נפתלי', שכל מתפלליו הם יהודים טובים העובדים לפרנסתם ומקפידים לקבוע עיתים לתורה: "אחד ממשתתפי השיעור שלנו באלעד, איש 'איחוד הצלה', נהג להשאיר בקביעות בביתו את כל מכשירי הביפרים והטלפונים הניידים המצלצלים שלו, והלך לשיעור בלעדיתם. וזאת מדוע? כדי שהביפר יצפצף, הטלפון הסלולרי יצלצל ויחפשו את אבא, גידו הילדים בבית ש'אבא בשיעור'. וכך שוב ושוב, הסלולרי ישמיע קול והילדים עונים עוד פעם ועוד פעם ש"אבא בשיעור. אבא לא יכול לענות, כי הוא לומד תורה"... כך הילדים שלו הפנימו, בכל ערב מחדש, שאבא משאיר את הטלפונים בבית, כי יש לו משהו חשוב יותר אפילו מהצללת החיים המיוחדת שלו, וזה שיעורו הקבוע".

מייל לתגובות: 9090640@gmail.com



נפשי ? בשאלתי

הרב משה שמעון אופן, מנחה ב'אחים לנפש'

למה להתפלל בנוסח קבוע?

לפני מספר ימים שוחחתי עם אריה, מנחה בתוכנית 'אחים לנפש'. בחודשים האחרונים אריה החל ללמוד בחברותא עם אורן, סטודנט למדעי המחשב. השבוע אורן ואריה למדו יחד על מהותה של התפילה. הם למדו את נוסח התפילה וליבנו יחד את המסרים השונים העולים מתוך הברכות שתקנו לנו אנשי כנסת הגדולה.

שאלה אחת הציקה לאורן מאוד. כך הוא כתב בהודעה שאריה העביר אלי: חשבתי הרבה על הדברים שלמדנו אבל משהו עדיין מפריע לי. הבנתי את החשיבות של תפילה ודיבור עם אלוקים כמה פעמים ביום. אבל אני לא מבין למה זה צריך להיות טקסט קבוע. למה צריך להיצמד לאותם מילים שכתבו פעם רבנים, חכמים ככל שיהיו? הרבה יותר זורם לי לדבר פשוט כמו שמתחבר לי בעצמי.

כשאריה דיבר איתי זה היה אחרי שהם ניהלו שיחה נוספת בנושא. אריה שיתף את אורן בכך שבעבר אכן כל אחד התפלל בלשונו. רק בתקופה מאוחרת יותר ערכו חברי כנסת הגדולה את נוסח התפילה כפי שהוא מוכר לנו היום. בנוסף, גם כיום, יש מקומות בתפילה בהם ניתן להוסיף בקשות אישיות ולהתנסח בצורה חופשית.

אורן הוסיף ואמר שלדעתו אם היינו בוחרים לבד על מה להתפלל כנראה שהיינו נצמדים לנושאים היומיים שמעסיקים אותנו, ושוכחים לבקש על דברים גדולים וחשובים. הברכות הקבועות מעבירות אותנו תהליך בו אנו מבקשים גם על בריאות ופרנסה וגם על תיקון עולם, מערכת משפט מתוקנת, בנין ציון וירושלים ועוד.

השאלה הזו בולטת במיוחד בתפילה, בה אנו מרגישים את הצורך בביטוי אישי של רצונות ובקשות. אך למעשה השאלה הזו ניצבת לפתחנו גם כאשר אנו דנים במצוות רבות אחרות. לכל המצוות יש כללים מדויקים והוראות ספציפיות כיצד יש לבצע אותן. 'בל תוסיף ובל תגרע'. את ההלכות וההוראות יש לקיים בדיוק כפי שציווה אותנו אלוקים.

השאלה - מתבקשת. מה עם איזה טאץ' אישי? למה שלא נוסיף ונגרע, נקשט ונפתח את המצוות לפי נטיית הלב שלנו? המצוות נועדו כדי ליצור חיבור תמידי עם בורא העולם. למה זה צריך להיות צמוד להוראות מדויקות?

כאשר אנו לומדים את פרשיות השבוע העוסקות במלאכת בניית המשכן השאלה רק מתעצמת. עשרות פסוקים עוסקים בפרטים קטנים

זו הפעם הראשונה שבני ישראל מצרפים את המילה 'נשמע' לקריאה 'נעשה'. אך היו פעמיים נוספות בהם העם קרא ואמר 'נעשה': וַיַּעֲנוּ כָּל הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה (שמות, יט, ח). וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לָעָם אֵת כָּל דִּבְרֵי ה' וְאֵת כָּל הַמְשָׁפְטִים וַיַּעַן כָּל הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה (שמות, כד, ג).

מודגש כאן שינוי קל אך משמעותי מאוד. 'נעשה' הם אמרו יחדיו, בקול אחד. אבל כשאמרו 'נשמע' זה כבר לא היה כאחד. העשייה זהה אצל כולם. כולם כאחד מקיימים את אותם המצוות בדיוק. אבל ה'שמיעה' היא אינדיבידואלית. כל אחד שומע ומפנים אחרת. כל אחד חווה אחרת. לכל אחד ואחת יש פנימיות ייחודית ושונה.

כאשר אנו עומדים בתפילה זו הזדמנות בשבילנו להתמקד במי שאנחנו. בשוני הייחודי של כל אחד ואחת. בתוך המילים הקבועות אנו מוצאים טעם חדש. אנו אומרים את אותן המילים אך יוצרים בכל יום מחדש עולמות חדשים ומיוחדים.

מאות סטודנטים לומדים בחברותא עם בעלי מקצועות מהמגזר החרדי. מאות לומדים ולומדות מדי שבוע לגלות את העולם הפנימי העשיר שלהם. זו ההזדמנות שלכם להצטרף למסע מיוחד כזה. הזדמנות ללוות סטודנט בהכרות עם עולם התורה והמצוות והזדמנות לקבל מכך גם תועלת אישית רבה.

בימים אלו ארגון 'עולמי' האמריקאי יוצא בפרויקט מנהיגות בינלאומי בשם 'סיני'. קבוצה מובחרת של סטודנטים מכל העולם יוצאים למסע מנהיגות יוצא דופן. מתוך אלפי סטודנטים נבחרו כמה עשרות בעלי פוטנציאל להיות המנהיגים של הדור הבא. סטודנטים אלו יעברו סדנאות, הכשרות וקורסים שיתנו להם כלים להנהיג בצורה טובה יותר, על פי דרכה של היהדות.

כחלק מפרויקט הכשרת המנהיגים, ארגון 'עולמי' מצמיד למנהיגים לעתיד 'מנטורים', אנשי-מעשה חרדים שנפגשים עם הסטודנטים לסדרת פגישות דרך ה-ZOOM. בפגישות אלו לומדים הסטודנטים על עולם התוכן היהודי ומכירים את כלי המנהיגות הייחודיים שמספקת תורת ישראל. מדובר על מודל דומה לזה של אחים לנפש, אך מסגרת המפגשים קצובה מראש ומטרתה להכיר לסטודנטים את ארון הספרים היהודי ואת מטען הערכים המיוחד שילווה אותם בהמשך הדרך. מתאים לכם לקחת חלק? להיות 'מנטורים'? צרו קשר בכתובת המייל המופיעה בתחתית הטור. אין צורך בניסיון ב'קירוב' או ביכולות דידקטיות יוצאות דופן. רק ברצון פנימי להאיר את העולם!

ומדויקים. הרוחב של הארון צריך להיות בדיוק כך והמנורה צריכה להיות בדיוק כך. אלו יהיו היריעות וכך יש להעמיד את העמודים.

לשם מה? הלא המשכן הוא מקום החיבור של העם עם בוראו. מדוע לא יתכנסו האמנים הגדולים של העם היהודי ויתכננו יחד מבנה לפי מה שנראה להם מתאים? מדוע יש צורך בתוכניות אדריכליות מפורטות? למה לא ניתן היה לבנות את המשכן לפי הטעם האישי של בני ישראל?

שמעתי הסבר נפלא מהרב אליהו אילני, יו"ר נפש יהודי: בני אדם שונים אלו מאלו. לכל אחד יש את האופי שלו ואת הייחודיות האישית שמיוחדת רק לו. באופן טבעי אנו מבקשים להביא את השוני שלנו לידי ביטוי. איננו רוצים להיות בדיוק אותו דבר כמו החברים שלנו. אנו שונים וחיוב לנו להדגיש את הייחודיות שלנו.

ישנם אנשים שמבטאים את השוני שלהם באמצעים חיצוניים. בבגדים, בתספורת, בעיצוב הבית ועוד. זה מבטא את השוני, אבל ברמה חיצונית מאוד. האמת היא שהשוני שלנו הוא פנימי בהרבה. הייחודיות שלנו משמעותית ועמוקה הרבה יותר מאשר צבע של כובע או חולצה.

משימת העומק שלנו היא לעשות את אותם המעשים - וליצוק תוכן פנימי לתוכם. הדרך הנכונה ביותר למצוא ולבטא את הפנימיות השונה שלנו היא להתחבר למה שאנו יכולים לחוש ולהרגיש בדרך אחרת מכולם.

אם ניכנס לבית הכנסת לאחר התפילה ונשאל את המתפללים על מה הם כיוונו בתפילתם, נקבל תשובות כמספר המתפללים. אותו הטקסט, אבל ההרגשה שונה לגמרי. אותן המילים אבל הפנימיות אחרת ומיוחדת. יש מקום גם לאמירות אישיות, אבל הדרך הטובה להביא לידי ביטוי את האישיות הייחודית של כל אחד ואחת מאיתנו היא באמצעות יצירת תוכן חדש לתבניות קבועות. לא להתמקד בביטוי החיצוני של החצנת השוני אלא אדרבה, להצליח להיות שונים גם כשהכל נראה בדיוק אותו דבר.

את המשכן - מקום הקשר שלנו עם אלוקים, איננו בונים על פי הדמיון האדריכלי שלנו. אנו בונים אותו על פי ההוראות האלוקות המדויקות ונותנים את הנשמה ואת הלב. כולנו מקיימים את אותן המצוות בדיוק אבל כל אחד מביא את הייחודיות שלנו באמצעות הרגש הפנימי והחוויה האישית שלו.

וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע (שמות, כד, ז).